

LEKSAKERS SÄKERHET

Barn ska ha bästa möjliga skydd

Det finns omkring **80 miljoner barn** under 14 år i EU och omkring **2000 företag** som sysselsätter över **100 000 personer direkt inom sektorn för leksaker och spel**, varav de flesta är små och medelstora företag (SMF).

Leksaker och spel är viktiga för barnens utveckling. Tillverkarna är ansvariga för sina produkters säkerhet, men importörer, anmälda organ och nationella myndigheter har alla en roll att spela för att säkerställa att de leksaker som säljs i europeiska butiker uppfyller alla säkerhetskrav.

Det är viktigt att se till att säkerhetskrav och standarder håller jämna steg med de senaste leksakstrenderna, särskilt som nya material och tillverkningsprocesser ständigt utvecklas.

Den inre marknaden för leksaker har på ett positivt sätt bidragit till sektorns utveckling och till konsumentskyddet genom att säkerhetsegenskaperna hos leksaker harmoniserats över hela EU. Det nya **direktivet om leksakers säkerhet** innehåller skärpta bestämmelser om efterlevnad och nya säkerhetskrav, så att barnen kan fortsätta att åtnjuta ett skydd på högsta möjliga nivå.

Det nya direktivet förbättrar befintliga regler för marknadsföring av leksaker som producerats i eller importerats till EU, i syfte att minska olyckor som är relaterade till leksaker och att uppnå långsiktiga hälsofördelar.

Europas viktigaste handelspartner är fortfarande USA i fråga om export och Fjärran Östern i fråga om import. En av de viktigaste möjligheterna för den europeiska leksaksindustrin är exportpotentialen för högkvalitativa europeiska produkter, som kommissionen stödjer genom att förbättra villkoren för tillträde till marknaden i tredjeländer.

Det här faktabladet ingår i en serie faktablad som ska ge en allmän översikt över de ändringar som infördes genom det nya direktivet om leksakers säkerhet från 2009. Faktabladerna innehåller riktlinjer för leksakstillverkarna i EU om hur de ska tillämpa direktivet. Tonvikten ligger på kraven på tillverkarna.

Det nya direktivet skärper reglerna i det gamla leksaksdirektivet från 1988. Tillverkarna måste därför anpassa sig till de nya reglerna. Det införs också nya förfaranden i leverantörsledet.

Det nya leksaksdirektivet offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* den 30 juni 2009 och trädde i kraft den 20 juli 2009. De allmänna bestämmelserna i direktivet gäller leksaker som släpps ut på marknaden från den 20 juli 2011. Bestämmelserna om kemikalier kommer att gälla för leksaker som släpps ut på marknaden från den 20 juli 2013 (en extra övergångsperiod på två år för kemiska egenskaper). Det innebär i praktiken att **leksaker som uppfyller kraven i leksaksdirektivet från 1988 får släppas ut på marknaden till och med den 19 juli 2011 eller den 19 juli 2013 när det gäller vissa bestämmelser om kemikalier.**

TILLÄMPNINGSSOMRÅDET FÖR DIREKTIVET FRÅN 2009

I artikel 2 fastställs direktivets tillämpningsområde. Där finns en definition av leksaker som anger om en produkt omfattas av direktivet eller inte:

”Detta direktiv gäller produkter som utformats eller är avsedda som leksaker för barn under 14 år, oavsett om det är produktens enda syfte eller inte.”

Jämfört med det tidigare direktivet från 1988 är *”oavsett om det är produktens enda syfte eller inte”* det enda nya. Det har lagts till för att ange att en produkt som inte uteslutande har utformats för lek eller är avsedd för lek ändå kan anses vara en leksak. Följaktligen anses produkter med dubbla funktioner vara leksaker, t.ex. en nyckelring med en fastsatt teddybjörn.

I direktivet från 2009 konstaterar man att det finns en ”gråzon” för vad som är en leksak. I bilaga I till direktivet finns en icke uttömmande lista över saker som inte anses vara leksaker men som ändå kan orsaka huvudbry.

I artikel 2.2 i det nya direktivet räknar man också upp några saker som motsvarar definitionen av en leksak men som ändå inte omfattas av direktivets tillämpningsområde.

Den nya definitionen av leksaker ska återspegla gängse praxis bland leksakstillverkarna.

FÖRFARANDEN FÖR BEDÖMNING AV ÖVERENSSTÄMMELSE

Alla leksaker som ska släppas ut på marknaden måste genomgå ett förfarande för bedömning av överensstämmelse. I direktivet fastställs vem som ska ansvara för förfarandet och hur det går till. Här följer en kort beskrivning:

Varför krävs en bedömning av överensstämmelsen?

Bedömningen av överensstämmelse ska visa tillverkaren och myndigheterna att en leksak som släpps på marknaden uppfyller de rättsliga kraven i direktivet från 2009.

Definition av bedömning av överensstämmelsen

Bedömning av överensstämmelsen är ett förfarande där en tillverkare visar att hans leksak uppfyller direktivets säkerhetskrav. Beroende på vilken leksak det gäller kan tillverkaren välja mellan två förfaranden:

1. Egenkontroll

Egenkontroll används när det finns harmoniserade standarder för alla relevanta säkerhetsaspekter hos en leksak. Då ska tillverkaren använda de harmoniserade standarderna och se till att leksaken stämmer överens med dem. Tillverkaren ska bedriva sin interna tillverkning i enlighet med modul A i bilaga II till beslut nr 768/2008/EG. Enligt modul A behöver inget anmält organ medverka.

Fotolia©Iosif Szasz-Fabian

2. Kontroll av tredje part

Överensstämmelse med typ eller modul B kallas ofta för "EG-typkontroll". EG-typkontroll och certifiering krävs i följande fall:

- När det inte finns några harmoniserade standarder.
- När en tillverkare inte eller bara delvis har använt de harmoniserade standarderna.
- När en eller flera av de harmoniserade standarderna har offentliggjorts med begränsningar.
- När tillverkaren anser att leksakens art, utformning, konstruktion eller syfte kräver en kontroll av tredje part.

I sådana fall skickar tillverkaren ett provexemplar av leksaken till ett anmält organ för EG-typkontroll. Enligt modul B undersöker det anmälda organet leksakens tekniska konstruktion och kontrollerar och intygar att leksakens tekniska konstruktion uppfyller kraven i direktivet från 2009 genom att utfärda ett EG-typintyg. Det är viktigt att känna till att modul B endast omfattar konstruktionsfasen, medan modul C omfattar tillverkningsfasen och följer på modul B.

Enligt modul C garanterar tillverkaren leksakens överensstämmelse med den typ som beskrivs i EG-typintyget och med de relevanta kraven i den rättsakt som gäller. Överensstämmelse ska utvärderas i förhållande till ett EG-typintyg som utfärdats inom modul B. Till skillnad från modul B behöver inget anmält organ delta i modul C.

Vad är skillnaderna mellan en säkerhetsbedömning och bedömning av överensstämmelse?

Säkerhetsbedömningen ska visa om en leksak eventuellt är farlig och också analysera hur farlig den är. Bedömningen av överensstämmelse ska ge konkreta bevis för att leksaken stämmer överens med de rättsliga kraven i direktivet från 2009.

I allmänhet görs säkerhetsbedömningen innan leksaken genomgår en bedömning av överensstämmelsen (säkerhetsbedömningen kan dock genomföras i ett senare skede) och den måste vara avslutad innan leksaken släpps ut på marknaden.

FÖRFARANDE FÖR SÄKERHETSBEDÖMNING

Definition av säkerhetsbedömning

I säkerhetsbedömningen ska tillverkaren analysera de möjliga faror som leksaken kan utsätta användaren för och bedöma den möjliga exponeringen för farorna. Detta förfarande är obligatorisk enligt direktivet från 2009 och ska göras innan leksaken släpps ut på marknaden.

Vad omfattar säkerhetsbedömningen?

Tillverkaren ansvarar för säkerhetsbedömningen och den måste vara avslutad innan leksaken får släppas ut på marknaden i EU. Den ska omfatta leksakens olika kemiska, fysikaliska, mekaniska, elektriska och hygieniska egenskaper samt brandfarlighet och radioaktivitet. I bilaga II till direktivet finns en lista över de olika säkerhetskrav som tillverkaren ska analysera.

Många av kraven finns i de harmoniserade säkerhetsstandarderna för leksaker. Men tillverkarna ska ändå analysera om det finns några luckor i standarden och om leksaken har egenskaper som kan utgöra en möjlig fara. Resultatet av säkerhetsbedömningen avgör vilket förfarande för bedömning av överensstämmelse som krävs och, om det behövs, åtgärder för riskminimering eller testning.

Tillverkaren ska spara säkerhetsbedömningen i den tekniska dokumentationen i tio (10) år efter det att leksaken släppts ut på marknaden.

VARNINGAR

Allmänna regler

Allmänna varningar om begränsningar i användningen av en leksak ska åtfölja leksaken när detta krävs för en säker användning. Enligt del B i bilaga V till det nya direktivet ska det dessutom finnas särskilda varningstexter på vissa kategorier av leksaker.

Förutom de obligatoriska kraven i det nya direktivet anges också i de harmoniserade standarderna varningstexter som ska finnas på vissa kategorier av leksaker. Inom sitt eget territorium får ett medlemsland besluta att varningstexterna ska vara skrivna på ett eller flera språk som konsumenterna där lätt förstår.

Var ska varningstexterna stå?

Tillverkarna ska förse leksakerna med varningar som är lätt synliga, läsbara, lättförståeliga och korrekta.

Varningarna ska finnas på leksaken, en etikett eller på förpackningen. Om det är lämpligt, ska varningarna också finnas i bruksanvisningen.

Det är viktigt att tänka på att när leksaken säljs utan förpackning, ska varningarna finnas på själva leksaken. Det räcker inte att fästa varningen på ett produktställ för att uppfylla kraven i det nya direktivet.

Varningar som kan vara avgörande för ett inköp, t.ex. lägsta och högsta ålder på barnet och särskilda varningar enligt del B i bilaga V i det nya direktivet, ska finnas på konsumentförpackningen eller vara tydligt synliga för konsumenten före köpet, även då man handlar på nätet.

Särskilda varningar

Användarbegränsningar ska minst innehålla lägsta eller högsta ålder på användaren. Om det är lämpligt, ska de också omfatta den förmåga eller de egenskaper som användaren måste ha för att kunna använda leksaken på ett säkert sätt (t.ex. barnet ska kunna sitta utan stöd, barnets högsta eller lägsta vikt och att leksaken bara ska användas under vuxens tillsyn). Det ska finnas en skriftlig varning eller en symbol (eller båda):

Varning – Inte lämplig för barn under 36 månader

I båda fallen ska ordet "Varning" eller "Varningar" stå före varningstexten eller symbolen.

För leksaker som är avsedda för barn under tre år får man inte använda den särskilda varningen "Inte lämplig för barn under tre år" och symbolen i del B i bilaga V till det nya direktivet.

Generellt gäller att de särskilda varningstexterna för vissa kategorier av leksaker inte får stå i strid med leksakens avsedda användning med utgångspunkt i leksakens funktion, storlek och egenskaper.

Om det blir nödvändigt kan Europeiska kommissionen föreslå särskilda varningstexter för vissa kategorier av leksaker.

SPÅRBARHET

Vad säger direktivet om spårbarhet?

Alla tillverkare ska se till att deras leksaker kan identifieras. Det kan de göra genom att märka sina leksaker med typ-, parti-, serie- eller modellnummer eller annan identifieringsmärkning. Leksakerna ska också vara märkta med tillverkarens namn och registrerade firmanamn eller varumärke. Det ska också finnas en enda kontaktpunkt där tillverkaren kan kontaktas.

Om leksaken är för liten eller det på annat sätt är omöjligt att förse den med identifieringsmärkning och tillverkarens uppgifter, får tillverkaren ange uppgifterna på förpackningen eller i ett medföljande dokument. Observera att den enda kontaktpunkten ska vara en gatuadress eller postbox – en webbadress räknas alltså inte som en kontaktadress.

Om det är en importör som släpper ut leksaken på marknaden, ska importörens namn, registrerade firmanamn eller varumärke och en enda kontaktpunkt också finnas på leksaken eller, om det är omöjligt, på förpackningen eller i ett medföljande dokument.

Möjliga alternativ för tillverkaren

Tillverkarna får själva välja hur identifieringsmärkningen på leksaken ska se ut – det viktiga är att spårbarheten garanteras.

FÖRSÄKRAN OM ÖVERENSSTÄMMELSE

När en leksak släpps ut på marknaden ska tillverkaren upprätta en EG-försäkrans om överensstämmelse. På så sätt intygar tillverkaren och tar på sig ansvaret för att leksaken uppfyller de viktigaste kraven i direktivet från 2009.

Tillverkaren eller dennes representant som är etablerad i EU ska svara på försäkrans i tio (10) år efter det att leksaken släppts ut på marknaden.

Försäkrans ska översättas till de språk som krävs av det medlemsland på vars marknad leksaken släpps ut eller görs tillgänglig.

I försäkrans ska det stå att leksaken uppfyller säkerhetskraven i direktivet från 2009 och den ska innehålla minst följande uppgifter (hur försäkrans ska se ut framgår av bilaga III till direktivet):

- *Nr – leksakens (entydiga) identifikation.*
- *Namn på och adress till tillverkaren eller dennes representant.*
- *Meningen "Denna försäkrans om överensstämmelse utfärdas på tillverkarens eget ansvar".*
- *Föremålet för försäkrans (inkl. en färgbild).*
- *Hänvisningar till de relevanta harmoniserade standarder som använts eller hänvisningar till de specifikationer enligt vilka överensstämmelsen försäkras.*
- *I tillämpliga fall meningen "Det anmälda organet ... (namn, nummer) har utfört ... (beskrivning av åtgärden) och utfärdat intyg".*
- *Ytterligare uppgifter, t.ex. datum, ort, tillverkarens underskrift och befattning på den person som har undertecknat.*

Tänk på att en importör också ska spara tillverkarens försäkring i tio (10) år från det att leksaken släppts ut på marknaden.

Man får hänvisa till mer än en leksak i en försäkring om kraven ovan är uppfyllda, men det finns också ett krav på att fortlöpande uppdatera försäkringen om ändringar blir nödvändiga.

INFORMATIONSKÄLLOR

<http://ec.europa.eu/enterprise/toys>

KONTAKT

INTL-REG-AGREEMENTS-TOYS@ec.europa.eu

TOY INDUSTRY OF EUROPE
Boulevard de Waterloo 36
1000 Bryssel
BELGIEN
www.tietoy.org

GENERALDIREKTORATET FÖR NÄRINGS LIV
Rue Belliard 100
1049 Bryssel
BELGIEN
http://ec.europa.eu/enterprise/index_sv.htm

Directorate-General for Enterprise and Industry

WE MEAN BUSINESS

Detta faktablad speglar vår tolkning av den text till det nya direktivet som offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* den 30 juni 2009. Avsikten är enbart att på ett allmänt sätt lyfta fram textens bestämmelser.

ISBN 978-92-79-16857-4

9 789279 168574

